Nh□ng năm qua, ho□t đ□ng hòa gi□i □ c□ s□ trên đ□a bàn t□nh Gia Lai đã đ□t đ□□c nhi□u hi□u qu□ tích c□c, tuy nhiên m□t s□ c□ s□ v□n còn ch□a hi□u đúng v□ ho□t đ□ng hòa gi□i □ c□ s□, th□m chí còn nh□m l□n hòa gi□i tranh ch□p đ□t đai t□i □y ban nhân dân c□p xã là ho□t đ□ng hòa gi□i □ c□ s□, xem H□i đ□ng hòa gi□i tranh ch□p đ□t đai □ UBND c□p xã là m□t t□ hòa gi□i □ c□ s□. Đ□ cán b□, công ch□c qu□n lý nhà n□□c v□ công tác hòa gi□i □ c□ s□ và các hòa gi□i viên cũng nh□ ng□□i dân phân bi□t đ□□c hòa gi□i □ c□ s□ và hòa gi□i tranh ch□p đ□t đai t□i UBND c□p xã, tác gi□ xin đ□ c□p m□t s□ n□i dung trong bài vi□t nh□m ph□c v□ t□t cho quá trình gi□i quy□t tranh ch□p đ□t đai trong ho□t đ□ng hòa gi□i □ c□ s□, đ□c bi□t k□p th□i xác đ□nh, h□□ng d□n, gi□i quy□t đ□□c mâu thu□n, tranh ch□p đ□t đai gi□a các h□ gia đình là ng□□i dân t□c thi□u s□, k□p th□i tránh tr□ thành đi□m nóng v□ an ninh chính tr□ t□i c□ s□ trên đ□a bàn t□nh Gia Lai.

Hòa gi□i là m□t ph□□ng th□c gi□i quy□t tranh ch□p v□i s□ giúp đ□ c□a m□t bên th□ ba trung l□p, các bên tranh ch□p t□ nguy□n th□a thu□n gi□i quy□t các tranh ch□p phù h□p v□i quy đ□nh c□a pháp lu□t, truy□n th□ng đ□o đ□c xã h□i[1] .
Kho□n 1 Đi□u 2 **Lu□t Hòa gi□i □ c□ s□ năm 2013** quy đ□nh: “Hòa gi□i □ c□ s□ là vi□c hòa gi□i viên h□□ng d□n, giúp đ□ các bên đ□t đ□□c th□a thu□n, t□ nguy□n gi□i quy□t v□i nhau các mâu thu□n, tranh ch□p, vi ph□m pháp lu□t theo quy đ□nh c□a Lu□t này”. Theo đó, hòa gi□i tranh ch□p v□ lĩnh v□c đ□t đai thu□c ph□m vi đi□u ch□nh c□a Lu□t Hòa gi□i □ c□ s□ đ□□c quy đ□nh c□ th□ t□i Đi□u 5 Ngh□ đ□nh s□ 15/2014/NĐ-CP ngày 27/02/2014 c□a Chính ph□ quy đ□nh chi ti□t m□t s□ đi□u và bi□n pháp thi hành Lu□t Hòa gi□i □ c□ s□.
Hòa gi□i tranh ch□p đ□t đai t□i □y ban nhân dân c□p xã là th□ t□c đ□ gi□i quy□t tranh ch□p đ□□c quy đ□nh trong Lu□t Đ□t đai năm 2013 trong tr□□ng h□p các bên tranh ch□p không t□ hòa gi□i ho□c không hòa gi□i đ□□c thông qua hòa gi□i □ c□ s□.
T□ đó có th□ th□y đ□□c đi□m chung gi□a ho□t đ□ng hòa gi□i tranh ch□p đ□t đai thông qua hòa gi□i □ c□ s□ v□i hòa gi□i gi□i quy□t tranh ch□p đ□t đai t□i □y ban nhân dân c□p xã là ho□t đ□ng hòa gi□i đ□u nh□m m□c đích gi□i quy□t các tranh ch□p, mâu thu□n gi□a hai hay nhi□u bên b□ng vi□c các bên dàn x□p, th□□ng l□□ng v□i nhau có s□ tham gia c□a bên th□ ba. Tuy nhiên, không vì th□ mà chúng ta nh□m l□n gi□a hòa gi□i tranh ch□p đ□t đai thông qua hòa gi□i □ c□ s□ và hòa gi□i gi□i quy□t tranh ch□p đ□t đai t□i □y ban nhân dân c□p xã.
***Th□ nh□t,*** v□ c□ s□ pháp lý, m□i **ho□t đ□ng hòa gi□i** đ□u đ□□c đi□u ch□nh b□i các quy đ□nh pháp lu□t riêng bi□t.
Ho□t đ□ng hòa gi□i □ c□ s□ đ□□c đi□u ch□nh b□iLu□t Hòa gi□i □ c□ s□ năm 2013 và các văn b□n có liên quan: Ngh□ đ□nh s□ 15/2014/NĐ-CP ngày 27/02/2014 c□a Chính ph□ quy đ□nh chi ti□t m□t s□ đi□u và bi□n pháp thi hành Lu□t Hòa gi□i □ c□ s□; Ngh□ quy□t liên t□ch 01/2014/NQLT/CP-UBT□MTTQVN ngày 18/11/2014 gi□a Chính ph□ và □y ban Trung □□ng M□t tr□n T□ qu□c Vi□t Nam v□ h□□ng d□n ph□i h□p th□c hi□n m□t s□ quy đ□nh c□a pháp lu□t v□ hòa gi□i □ c□ s□, Thông t□ liên t□ch s□ 100/2014/TTLT-BTP-BTC c□a B□ T□ pháp và B□ Tài chính quy đ□nh vi□c l□p d□ toán, qu□n lý, s□ d□ng và quy□t toán kinh phí ngân sách nhà n□□c th□c hi□n công tác hòa gi□i □ c□ s□…
Ho□t đ□ng hòa gi□i trong gi□i quy□t các tranh ch□p đ□t đai đ□□c đi□u ch□nh b□iLu□t Đ□t đai năm 2013 và các văn b□n h□□ng d□n thi hành nh□: Ngh□ đ□nh s□ 43/2014/NĐ-CP ngày 15/5/2014 c□a

Chính ph□ quy đ□nh chi ti□t thi hành m□t s□ đi□u c□a Lu□t Đ□t đai đ□□c s□a đ□i, b□ sung b□i Ngh□ đ□nh s□ 01/2017/NĐ-CP ngày 06/01/2017 c□a Chính ph□ v□ s□a đ□i, b□ sung m□t s□ ngh□ đ□nh quy đ□nh chi ti□t thi hành Lu□t Đ□t đai.

***Th□ hai,*** m□c dù tranh ch□p v□ lĩnh v□c đ□t đai cũng n□m trong ph□m vi hòa gi□i □ c□ s□, tuy nhiên v□ b□n ch□t hòa gi□i tranh ch□p đ□t đai □ c□ s□ và hòa gi□i tranh ch□p đ□t đai t□i □y ban nhân dân c□p xã khác nhau.

Hòa gi□i □ c□ s□ nói chung và hòa gi□i tranh ch□p đ□t đai thông qua ho□t đ□ng hòa gi□i □ c□ s□ nói riêng là ph□□ng th□c t□ ch□c gi□i quy□t nh□ng mâu thu□n, tranh ch□p trên c□ s□ khuy□n khích, thuy□t ph□c các bên t□ nguy□n th□a thu□n v□i nhau nh□m xóa b□ mâu thu□n, b□t đ□ng, t□ đó đ□t đ□□c th□a thu□n phù h□p v□i pháp lu□t và đ□o đ□c xã h□i, góp ph□n xây d□ng tinh th□n đoàn k□t trong n□i b□ nhân dân, t□□ng thân t□□ng ái, gi□ gìn đ□o đ□c, tình làng nghĩa xóm, gi□ gìn an ninh chính tr□, tr□t t□ an toàn xã h□i trong c□ng đ□ng dân c□.

Ho□t đ□ng hòa gi□i tranh ch□p đ□t đai t□i □y ban nhân dân c□p xã là ho□t đ□ng hòa gi□i mang tính ch□t th□ t□c hành chính t□i □y ban nhân dân xã, ph□□ng, th□ tr□n n□i có đ□t tranh ch□p đ□i v□i các tranh ch□p v□ đ□t đai theo quy đ□nh t□i Đi□u 202 Lu□t Đ□t đai năm 2013, theo đó Lu□t Đ□t đai kh□ng đ□nh Nhà n□□c khuy□n khích các bên tranh ch□p đ□t đai t□ hòa gi□i ho□c gi□i quy□t tranh ch□p đ□t đai thông qua hòa gi□i □ c□ s□. Trong tr□□ng h□p tranh ch□p đ□t đai mà các bên tranh ch□p không hòa gi□i đ□□c thì g□i đ□n đ□n □y ban nhân dân c□p xã n□i có đ□t tranh ch□p đ□ hòa gi□i.

***Th□ ba,*** ch□ th□ ti□n hành hòa gi□i c□a hai ho□t đ□ng hòa gi□i là riêng bi□t.

Theo Lu□t Hòa gi□i □ c□ s□ năm 2013, ho□t đ□ng hòa gi□i □ c□ s□ đ□□c th□c hi□n b□i các hòa gi□i viên thu□c các t□ hòa gi□i. T□ hòa gi□i là t□ ch□c t□ qu□n c□a nhân dân đ□□c thành l□p □ c□ s□ (g□m thôn, làng, □p, b□n, buôn, phum, sóc, t□ dân ph□, khu ph□ và c□ng đ□ng dân c□ khác) đ□ ho□t đ□ng hòa gi□i. C□ c□u t□ ch□c c□a t□ hòa gi□i g□m có t□ tr□□ng và các hòa gi□i viên; m□i t□ hòa gi□i có t□ 03 hòa gi□i viên tr□ lên, trong đó có hòa gi□i viên n□ (đ□i v□i vùng có nhi□u đ□ng bào dân t□c thi□u s□ thì t□ hòa gi□i ph□i có hòa gi□i viên là ng□□i dân t□c thi□u s□). Hòa gi□i viên đ□□c b□u ra trong s□ nh□ng ng□□i có các tiêu chu□n nh□: Có ph□m ch□t đ□o đ□c t□t, có uy tín trong c□ng đ□ng dân c□; có kh□ năng thuy□t ph□c, v□n đ□ng nhân dân, có hi□u bi□t pháp lu□t. Sau khi b□u ch□n đ□□c hòa gi□i viên, Tr□□ng ban công tác M□t tr□n T□ Qu□c l□p danh sách đ□ ngh□ Ch□ t□ch □y ban nhân dân c□p xã ra quy□t đ□nh công nh□n hòa gi□i viên. T□ tr□□ng t□ hòa gi□i do hòa gi□i viên b□u trong s□ các hòa gi□i viên đ□ ph□ trách t□ hòa gi□i.

Theo Đi□u 88 Ngh□ đ□nh s□ 43/2014/NĐ-CP ngày 15/5/2014 c□a Chính ph□ quy đ□nh chi ti□t thi hành m□t s□ đi□u c□a Lu□t Đ□t đai, ho□t đ□ng hòa gi□i trong gi□i quy□t các tranh ch□p đ□t đai do H□i đ□ng hòa gi□i tranh ch□p đ□t đai th□c hi□n. C□ c□u thành ph□n H□i đ□ng g□m: Ch□ t□ch ho□c Phó Ch□ t□ch □y ban nhân dân là Ch□ t□ch H□i đ□ng; đ□i di□n □y ban M□t tr□n T□ Qu□c xã, ph□□ng, th□ tr□n; t□ tr□□ng t□ dân ph□ đ□i v□i khu v□c đô th□; tr□□ng thôn, □p đ□i v□i khu v□c nông thôn; đ□i di□n c□a m□t s□ h□ dân sinh s□ng lâu đ□i t□i xã, ph□□ng, th□ tr□n bi□t rõ v□ ngu□n g□c và quá trình s□ d□ng đ□i v□i th□a đ□t đó; cán b□ đ□a chính, cán b□ t□ pháp xã, ph□□ng, th□ tr□n. Tùy t□ng tr□□ng h□p c□ th□, có th□ m□i đ□i di□n H□i Nông dân, H□i Ph□ n□, H□i C□u chi□n binh, Đoàn Thanh niên C□ng s□n H□ Chí Minh.

***Th□ t□,*** s□ khác nhau v□ th□i gian và đ□a đi□m ti□n hành hòa gi□i.

Hòa gi□i tranh ch□p đ□t đai thông qua ho□t đ□ng hòa gi□i □ c□ s□ có đ□a đi□m là n□i x□y ra v□, vi□c ho□c n□i do các bên ho□c hòa gi□i viên l□a ch□n, b□o đ□m thu□n l□i cho các bên, hòa gi□i đ□□c ti□n hành tr□c ti□p, b□ng l□i nói v□i s□ có m□t c□a các bên. Trong tr□□ng h□p các bên có ng□□i khuy□t t□t thì có s□ h□ tr□ phù h□p đ□ có th□ tham gia hòa gi□i.Trong th□i h□n 03 ngày, k□ t□ ngày đ□□c phân công, hòa gi□i viên b□t đ□u ti□n hành hòa gi□i, tr□ tr□□ng h□p c□n thi□t ph□i

hòa gi□i ngay khi ch□ng ki□n v□, vi□c ho□c các bên có th□a thu□n khác v□ th□i gian hòa gi□i. Hòa gi□i tranh ch□p đ□t đai t□i □y ban nhân dân c□p xã đ□□c ti□n hành ngay t□i tr□ s□ □y ban nhân dân c□p xã và đ□□c th□c hi□n trong th□i h□n không quá 45 ngày, k□ t□ ngày nh□n đ□□c đ□n yêu c□u gi□i quy□t tranh ch□p đ□t đai. Đây là th□ t□c hòa gi□i mang tính ch□t hành chính và có tính b□t bu□c trong gi□i quy□t tranh ch□p đ□t đai. K□t qu□ hòa gi□i tranh ch□p đ□t đai t□i □y ban nhân dân c□p xã không làm m□t đi quy□n kh□i ki□n c□a đ□□ng s□. Tuy nhiên, n□u không th□c hi□n qua th□ t□c hòa gi□i này mà yêu c□u tr□c ti□p đ□n Tòa án thì Tòa án s□ không th□ lý v□ vi□c theo quy đ□nh t□i đi□m b kho□n 1 Đi□u 192 B□ lu□t T□ t□ng dân s□ năm 2015.

***Th□ năm,*** v□ h□ qu□ pháp lý c□a vi□c hòa gi□i

Đ□i v□i ho□t đ□ng hòa gi□i □ c□ s□, n□u hòa gi□i thành, các bên có th□ th□a thu□n l□p văn b□n hòa gi□i thành và có th□ yêu c□u T□ hòa gi□i g□i đ□n lên Tòa án Nhân dân yêu c□u ra Quy□t đ□nh công nh□n v□ vi□c hòa gi□i thành theo quy đ□nh t□i Công văn s□ 1503/BTP-PBGDPL ngày 05/5/2017 c□a B□ T□ pháp v□ h□□ng d□n th□c hi□n th□ t□c yêu c□u Tòa án công nh□n k□t qu□ hòa gi□i thành □ c□ s□; n□u hòa gi□i không thành thì các bên có quy□n yêu c□u c□ quan, t□ ch□c có th□m quy□n gi□i quy□t theo quy đ□nh c□a pháp lu□t. Đ□c bi□t quy□t đ□nh hòa gi□i thành không có ch□ đ□nh b□t bu□c ph□i th□c hi□n nên các bên có quy□n thay đ□i quy□t đ□nh n□u sau đó c□m th□y ch□a th□a mãn.

Đ□i v□i ho□t đ□ng hòa gi□i trong gi□i quy□t các tranh ch□p đ□t đai, k□t qu□ hòa gi□i tranh ch□p đ□t đai ph□i đ□□c l□p thành biên b□n. Biên b□n hòa gi□i ph□i có ch□ ký c□a Ch□ t□ch H□i đ□ng, các bên tranh ch□p có m□t t□i bu□i hòa gi□i, các thành viên tham gia hòa gi□i và ph□i đóng d□u c□a □y ban nhân dân c□p xã; đ□ng th□i ph□i đ□□c g□i ngay cho các bên tranh ch□p và l□u t□i □y ban nhân dân c□p xã. Các bên b□c ph□i th□c hi□n và ch□u trách nhi□m v□ nghĩa v□ c□a mình.

Nh□ v□y, có th□ th□y, tuy gi□ng nhau v□ m□c đích và ý nghĩa nh□ng gi□i quy□t tranh ch□p đ□t đai thông qua ho□t đ□ng hòa gi□i □ c□ s□ và hòa gi□i trong gi□i quy□t tranh ch□p đ□t đai t□i □y ban nhân dân c□p xã là hai ho□t đ□ng hoàn toàn khác nhau v□ b□n ch□t, th□ t□c ti□n hành, h□ qu□ pháp lý… Do đó, c□n căn c□ vào t□ng tr□□ng h□p, t□ng v□ vi□c c□ th□ đ□ xác đ□nh, gi□i quy□t, h□□ng d□n ng□□i dân đ□n đúng c□ quan, t□ ch□c có th□m quy□n gi□i quy□t m□u thu□n, tranh ch□p, tránh vi□c nh□m l□n gây □nh h□□ng ng□□i dân./.

**Ngân Vũ**

*S□ T□ pháp t□nh Gia Lai*